

Фінанси та кредит

УДК 368.01

М.М. Александрова, доц., к.е.н.

Житомирський державний технологічний університет

А.І. Доманчук, магістр, викл.

Житомирський торгово-економічний коледж

ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ІНТЕРЕСІВ ГОЛОВНИХ УЧАСНИКІВ СТРАХОВИХ ВІДНОСИН

Передумовою виникнення страхових відносин є ризик, без нього не існує страхового інтересу. При можливості настання ризику, виникає потреба у страховому захисті, у потенційного страхувальника з'являються страхові інтереси, які дають стимул діяти, тобто застрахувати об'єкт, якому загрожує ризик – на даному етапі відбувається формування страхових відносин. Наявність страхового інтересу є необхідною умовою для реалізації страхових відносин та формування страхового зобов'язання. У страховому зобов'язанні страховий інтерес – головний елемент, що визначає саму можливість існування страхових відносин і тому має універсальне значення. Страховий інтерес визначає всі найважливіші елементи страхового зобов'язання: його суб'єктивний склад, об'єкт, права й обов'язки суб'єктів, його виконання, відповідальність за невиконання або за неналежне виконання умов договору тощо. Оскільки страховий інтерес є основою страхових відносин, то він повинен піддаватися фінансово-економічній оцінці, виникати та реалізуватися на законних підставах, що передбачає укладання договору страхування. Страховий інтерес має майновий характер. Майновий інтерес означає зацікавленість страхувальника у збереженні цілісності об'єкта страхового захисту (у ненастанні страхової події). Враховуючи, що майновий інтерес притаманний не тільки страховим відносинам, а є загальноекономічним терміном, то майновий інтерес виражає потребу власника (відповідального розпорядника) майна в збереженні самої речі та можливих благ (вигід), завдяки володінню чи користуванню нею. Отже, майновий інтерес і є об'єктом страхового захисту. У випадку, коли майновий інтерес здійснює страховий захист безпосередньо саме через страхування, з'являється поняття страхового інтересу – майнового інтересу в системі страхових відносин. Майно неможливо застрахувати, можна застрахувати лише майновий інтерес власника чи розпорядника щодо конкретного майна, речі, цінності. Майнова сутність страхового інтересу дозволяє об'єктивно і достатньо точно піддати його грошовій оцінці, тобто визначити вартість страхового інтересу. Отже, в умовах товарно-грошових відносин страховий інтерес завжди повинен мати вартісне, грошове вираження відносно тільки до суб'єкта – його носія (страхувальника або застрахованої особи), що є принциповим для здійснення страхової діяльності.

В свою чергу, інтерес страховика, на відміну від страхувальника, не може мати майновий характер, оскільки реалізація страхових відносин не є для страховика засобом збагачення. Страховику притаманна наявність економічного інтересу, який передбачає збільшення суми страхового фонду при зменшенні кількості страхових виплат (рис 1).

Рис. 1. Система формування страхових відносин [власна розробка]

На рис. 1. ми зобразили схему ідеальних страхових відносин, під час яких можливість страхування збігається зі страховими інтересами сторін, страховиків і страхувальників. Результатом домовленості сторін є страховий договір, який починає діяти з моменту першого страхового внеску. Страховий фонд формується за, допомогою зусиль страховика на страховому та інвестиційному ринках. Унаслідок реалізованого ризику (страхового випадку) настає відповідальність страховика щодо компенсації збитку страхувальника. Договір страхування є цивільно-правовим договором між страхувальником і страховиком, що регулює взаємозобов'язання відповідно до умов визначеного виду страхування. Страховик, укладаючи договір, реалізує не лише страхові інтереси страхувальника, а й свої економічні інтереси, які спрямовані на поповнення ресурсів страхового фонду, збалансування страхового портфеля й отримання прибутку від укладеної угоди. У результаті дослідження було встановлено, що основою страхових відносин є страховий інтерес, який має прояви економічного та майнового інтересу. У всіх учасників свій страховий інтерес, керуючись яким вони вступають у страхові відносини.

